

**ANÁLISE DA SITUACIÓN
DIFERENCIAL DE MULLERES
E HOMES EN RELACIÓN COS
DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS
DE INTERVENCIÓN**

III. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

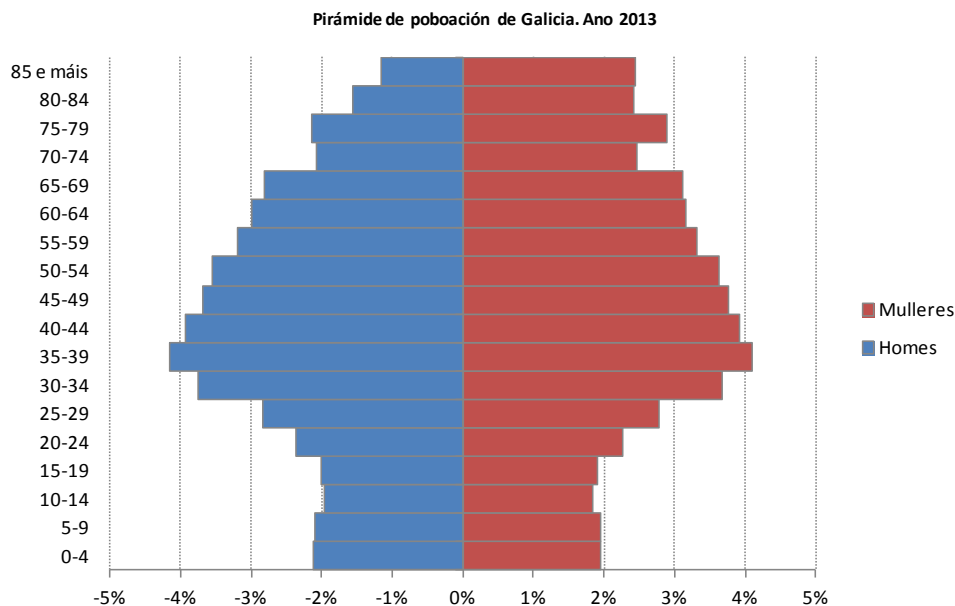
Antes de realizar a avaliación dos distintos programas de gasto dende o punto de vista do xénero, que constitúe o informe de impacto de xénero propiamente dito, analizaranse as características sociais e demográficas da poboación así como as brechas de xénero que poidan existir nos ámbitos prioritarios nos que se pretende intervir por medio das actuacións que financian os ditos programas de gasto dos orzamentos da comunidade autónoma. A elección de ámbitos prioritarios atendeu aos obxectivos temáticos definidos no artigo 9 do Regulamento CE 1303/2013, de Disposicións Comúns dos fondos estruturais e de investimento do Marco 2014-2020, que contribúen á estratexia da Unión Europea para un crecemento intelixente, sostible e integrador, xunto aos ámbitos máis estreitamente relacionados coa igualdade de oportunidades entre mulleres e homes e loita contra a violencia de xénero.

Por brecha de xénero enténdese a distancia existente entre mulleres e homes no acceso, a participación e o control dos recursos, servizos, oportunidades ou beneficios sociais.

III.1. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado.

Así, hai que ter en conta que en Galicia a poboación máis envellecida é fundamentalmente feminina, o 57,9% da poboación de 65 e máis anos son mulleres e que o rango de idade máis numeroso (tanto en homes como en mulleres) é o que está entre os 35 e os 39 anos.

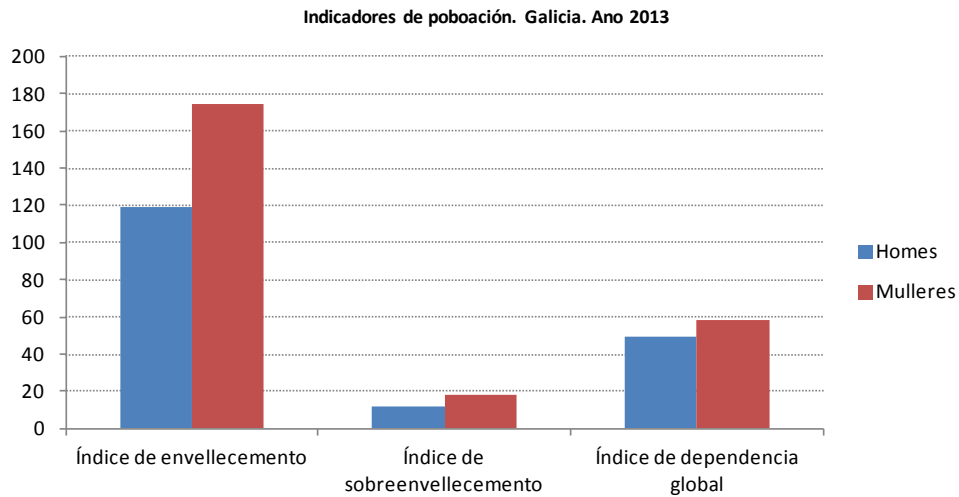

Fonte: I.G.E. Cifras poboacionais de referencia

○ Índice de envellecemento dos homes e das mulleres reflicte o maior envellecemento deste último colectivo. Así, no ano 2013, en Galicia hai 175 mulleres maiores de 65 anos por cada 100 menores de 20, mentres que no caso dos homes hai 119 maiores de 65 por cada 100 menores de 20.

○ Índice de sobreenvellecemento, que indica o número de persoas de 85 ou máis anos por cada 100 de 65 ou máis anos, tamén acada entre as mulleres valores máis altos que entre os homes (18,3 fronte a 11,8)

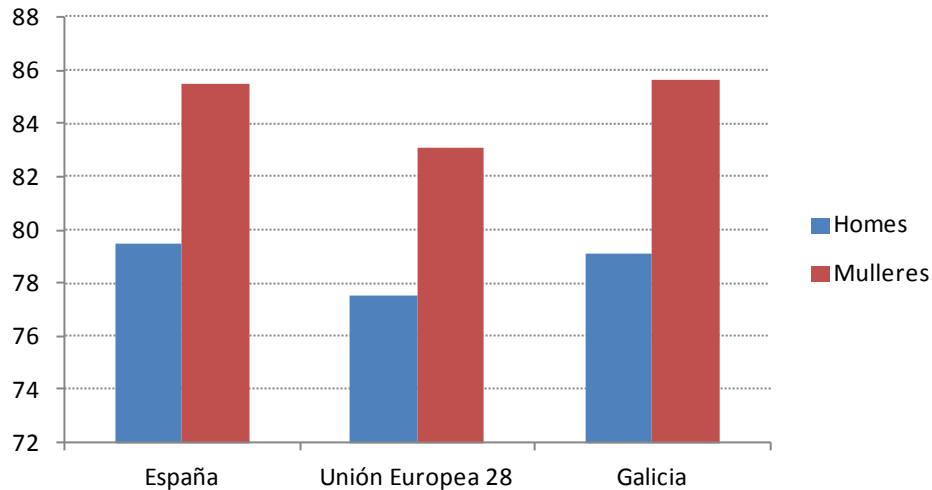
○ Índice de dependencia global, que representa o número de persoas en idade potencialmente dependente (menores de 15 anos e maiores de 64 anos) por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos), tamén é superior entre as mulleres (58,8) que entre os homes (49).

Ademais, o territorio de Galicia non está habitado de xeito uniforme, máis do 75% da poboación reside nas provincias da Coruña e Pontevedra e existe unha sobrerrepresentación feminina en todas as provincias. No ano 2013, o número de mulleres en Galicia é superior nun 6,7% ao de homes, relación moi superior á española (3,0%) e á da UE 28 (4,8%).

A idade media da poboación residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2013 é de 45,6 anos (case 4 anos superior á idade media en España), e con claras diferenzas por sexos. A idade media das mulleres galegas no ano 2013 é 47,2 anos fronte aos 44 dos homes. Ademais, estas diferenzas entre homes e mulleres repítense en todas as provincias galegas.

Esperanza de vida ao nacer. Ano 2013

Fonte: IGE. Indicadores demográficos. Fonte: IGE. Elaboración propia a partir de: INE. Padrón municipal de habitantes; IGE/INE. Movimiento natural de la población; Eurostat: Population Statistics

A esperanza de vida ao nacer sitúase no ano 2012 para a poboación galega en 82,4 anos. Nas mulleres este indicador toma un valor 6,5 anos superior ao dos homes. No caso de España e a UE 28 esta brecha alcanza os 6 e 5,6 anos, respectivamente.

Galicia presenta no ano 2012 a terceira taxa xeral de fecundidade máis baixa de España (32,2 nacementos por cada 1.000 mulleres en idade fértil), tan só supera a Canarias e Asturias.

III.2. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

A innovación é un elemento clave tanto para a competitividade empresarial como para a competitividade dos territorios. A innovación é un motor de desenvolvemento rexional, ocupando un lugar preferencial nas políticas da UE, como a Axenda 2020 e a iniciativa “Unión por la innovación”.

A baixa participación en I+D do sector empresarial constitúe un dos problemas máis importantes do sistema de I+D+I de Galicia (46% fronte ao 53% nacional ou o 63% europeo. Datos de 2012).

Polo que se refire ás brechas de xénero que se poden detectar no ámbito da I+D+I, pódense sinalar como máis relevantes as seguintes:

- A presenza de mulleres na I+D+I está lonxe de ser equilibrada nos ámbitos académicos e empresarial (neste último as mulleres representan menos do 30%).
- Existen diferenzas de xénero na carreira científica: no ámbito académico hai máis mulleres nas etapas de formación universitaria e ao comezo da carreira investigadora, e no ámbito da I+D empresarial hai menos mulleres nos postos de maior responsabilidade.
- As mulleres teñen menor acceso a recursos para investigar.
- A desigualdade de oportunidades entre mulleres e homes reflíctese na produción de coñecemento científico.

Polo que se refire ao persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa (EJC), no ano 2012 dedicáronse a actividades de I+D en Galicia un total de 9.509 persoas, das que o 41,7% foron mulleres. Por sectores, a maior participación feminina dáse no sector administración pública e IPSFL, cun 58,4% .

O número de mulleres investigadoras foi de 5.443, o que representa o 40,6% do total.

Persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa. Ano 2012

	ESPAÑA		GALICIA		EU 28	
	Total	% mulleres	Total	% mulleres	Total	% mulleres
Persoal en I+D	208.831	40,1	9.509	41,7	2.664.109	..
Sector empresas	89.364	30,6	3.610	28,4	1.411.018	..
Sector Administr. Pública e IPSFL	42.229	51,2	1.487	58,4	388.768	..
Sector Ensino Superior	77.238	44,9	4.412	47	864.323	..
Investigadores/as en I+D	126.778	38,5	5.443	40,6	1.661.499	..
Sector empresas	44.920	30,2	1.638	29,7	775.689	..
Sector Administr. Pública e IPSFL	22.082	46,8	705	54,2	222.097	..
Sector Ensino Superior	59.775	41,6	3.100	43,2	663.713	..

Fonte: INE, IGE, eurostat

Polo que se refire ao persoal docente e investigador de centros propios das universidades públicas galegas, segundo os datos recollidos na “Estadística del Personal de las Universidades. EPU. Curso 2012-2013. Ministerio de Educación, Cultura y Deportes”, a presenza de mulleres docentes e investigadoras é lixeiramente superior en Galicia respecto da media estatal.

Persoal docente e investigador en centros propios das universidades públicas. Curso 2012-2013

	HOMES	%	MULLERES	%
GALICIA	3.080	61	1.941	39
TOTAL UNIVERSIDADES	59.001	62	36.946	39

Persoal ao servizo das universidades galegas: Persoal docente e investigador (curso 2012-2013)

Número total de PDI por sexo e categoría de persoal

	Total	homes	mulleres	% mulleres
Catedrático/a de Universidade	670	533	137	20,45%
Titular de Universidade	1942	1120	822	42,33%
Catedrático/a de EU	82	52	30	36,59%
Titular de EU	343	217	126	36,73%
Outros	33	26	7	21,21%
Persoal contratado	1940	1123	817	42,11%
Eméritos/as	11	9	2	18,18%

Fonte: *Estadística del personal al servicio de las universidades... Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.*

As mulleres teñen unha presenza minoritaria como investigadoras principais nos proxectos de investigación, sendo especialmente reducida no ámbito universitario onde só o 29,8% dos investigadores principais son mulleres. Por áreas, na que teñen menor presenza é en tecnoloxías da produción e as comunicacións, cun 16,8%.

En 2012 léronse en Galicia 548 teses doctorais, e o 54,20% foron lidas por mulleres. A distribución por idade de lectura de tese é similar para ambos sexos, non obstante, o 59,6% das mulleres faíno con menos de 34 anos, mentres que esta porcentaxe sitúase no caso dos homes no 46,2%.

Estadística de Teses Doctorais. Ano 2012

Nº de teses doctorais lidas nas universidades galegas por sexo e grupo de idade.

	Total	homes	mulleres	% mulleres
Total	548	251	297	54,20%
De 24 a 29 anos	88	37	51	57,95%
De 30 a 34 anos	205	79	126	61,46%
De 35 a 39 anos	101	54	47	46,53%
De 40 a 44 anos	53	23	30	56,60%
De 45 a 49 anos	38	19	19	50,00%
De 50 a 55 anos	31	17	14	45,16%
Más de 55 anos	32	22	10	31,25%

Fonte: Estadística de Tesis Doctorales. . Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

III.3. USO E ACCESO ÁS TIC

No contexto actual, resulta de vital importancia a adquisición de competencias e liderado polas mulleres en materia de innovación e tecnoloxía, coa finalidade de poder garantir a igualdade de xénero nun entorno social e laboral que cada día é máis dixital.

A brecha dixital de xénero reduciuse considerablemente no último ano no caso de Galicia, tanto no uso de ordenador coma no uso de Internet de forma frecuente ou non, así a porcentaxe de mulleres superou por primeira vez á dos homes. Non ocorría isto no ano 2013, onde a brecha de dixital era de 3,5 (uso de ordenador), 5 (uso de internet) e 3,9 (uso frecuente de internet).

A brecha dixital de xénero incrementábase ao comparar as compras por internet, os varóns galegos superan en case 3 puntos ás galegas e polo que se refire á utilización do teléfono móbil a diferenza entre homes e mulleres é de apenas de 1 punto porcentual.

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2013

Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo sexo. Ano 2014

	Persoas que utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Persoas que utilizaron Internet nos últimos 3 meses	Persoas que utilizaron Internet polo menos unha vez por semana nos últimos 3 meses	Persoas que compraron a través de Internet nos últimos 3 meses	Persoas que utilizaron o teléfono móbil nos últimos 3 meses
España					
Ambos sexos	73,3	76,2	71,2	27,5	95
Homes	75,4	77,9	73,4	30,1	94,7
Mulleres	71,3	74,5	69	25	95,3
Brecha dixital	4,1	3,4	4,4	5,1	-0,6
Galicia					
Ambos sexos	68,4	69,3	64,6	25,9	92,9
Homes	68,1	68,2	63,7	27,3	93,3
Mulleres	68,6	70,4	65,4	24,6	92,5
Brecha dixital	-0,5	-2,2	-1,7	2,7	0,8

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2014 . Porcentaxe sobre persoas de 16 a 74 anos. Nota: Brecha dixital de xénero é a diferenza entre as porcentaxes de homes e mulleres

A brecha dixital aparece tamén en relación co uso das TICs, as mulleres galegas manifiestan ter menos coñecementos informáticos que os homes galegos, e hai máis usuarias básicas e menos usuarias catalogadas como expertas.

	Non sabe usar o ordenador	Usuario/a de nivel básico	Usuario/a de nivel avanzado ou experto
Galicia			
AMBOS SEXOS	51,16	31,71	17,13
HOMES	48,16	34,26	17,58
MULLERES	54,02	29,28	16,71

Fonte: INE: Enquisa sobre a Participación da Poboación Adulta nas Actividades de Aprendizaxe (EADA). Ano 2007

Doutra banda, no sector tecnolóxico galego traballan arredor de 15.000 persoas das que o 38% son mulleres. Sen embargo só o 17,3% se dedica á funcións TIC fronte ao 52,9% de homes. A porcentaxe de mulleres en postos directivos nas empresas do sector sitúanse en torno a un 20%.

Do total do persoal dedicado a I+D+i nas empresas TIC galegas, un 81,6% son homes e o restante 18,4% son mulleres, o que amosa unha clara masculinización desta actividade no sector TIC.

III.4. EMPRENDEMENTO E COMPETITIVIDADE DAS PEMES

As políticas de impulso do emprendemento teñen como obxectivo a promoción da cultura, a actitude e a actividade emprendedora empresaria así como o fomento de novas iniciativas empresariais que xeren emprego estable no ámbito do traballo autónomo, a economía social e a microempresa en xeral.

Os datos indican que neste momento o crecemento do autoemprego e das iniciativas empresariais está sendo sustentado nunha porcentaxe ampla por mulleres, que lideran a creación de empresas e que están a manter de forma máis constante a actividade emprendedora. Aínda así, pódense detectar diferenzas entre mulleres e homes que afectan ao xeito en que encaran o proceso do emprendemento e as iniciativas de autoemprego:

- A actividade emprendedora das mulleres é máis baixa que a masculina.
- Existe unha menor presenza de mulleres en todas as fases do proceso de emprendemento.
- O perfil das mulleres emprendedoras é distinto ao dos seus homólogos varóns.
- Os motivos que subxacen no emprendemento varían en función do sexo.
- As empresas creadas por mulleres concéntranse no sector servizos e teñen unha dimensión máis pequena, así como menores expectativas de crecemento.

O Informe GEM (Global Entrepreneurship Monitor) correspondente ao ano 2012 en Galicia pon de manifesto que continúa aumentando a presenza de mulleres na xeración de novas iniciativas emprendedoras, ao tempo que diminúe a súa diferenza con respecto aos homes ao longo do proceso .

Aínda así, a taxa de actividade emprendedora feminina (TEA) mantense por debaixo da masculina (4,49 fronte a 5,79).

Actividade emprendedora e dinámica empresarial en función do sexo (%)

Actividade emprendedora	GALICIA		
	Home	Muller	Total
Emprendedores potenciais	8,48	7,8	8,13
Iniciativas nacentes	3,64	3	3,32
Iniciativas novas	2,14	1,49	1,81
TEA 2012	5,79	4,49	5,13
Iniciativas consolidadas	12,07	8,9	10,46
Cese efectivo de iniciativas	1,56	1,41	1,48

Fonte: Informe GEM 2012

O perfil da emprendedora de Galicia atópase no tramo de idade comprendido entre os 35 e 44 anos (44,27%), posúe estudos universitarios, procede dun entorno urbano (84,84%) e atópase en situación laboral de emprego activo. Ademais, manifesta ter unha formación específica para emprender e dedícase a tempo completo ao seu negocio.

Perfil socioeconómico da poboación emprendedora en fase incipiente (Galicia) en función do sexo (%)

Perfil socioeconómico da persoa emprendedora		Home	Muller	Total
Idade	25-34 anos	33,35	31,94	32,72
	35-44 anos	35,48	44,27	39,38
Nivel de estudos	obrigatorios	29,59	26,43	28,22
	bacharelato	12,74	9,12	11,17
	universitarios	33,41	30,6	32,19
Con formación específica para emprender		38,81	45,26	41,68
Nivel de renda anual	< 20.000 €	24,45	31,21	27,45
	20.001-30.000 €	19,46	17,59	18,63
	> 30.000 €	26,08	13,11	20,31
	NS/NC	30,01	38,09	33,61
Entorno urbán		85,71	84,84	85,32
Orixe español		91,54	91,75	91,63
situación laboral de emprego activo		91,16	82,91	87,49
Dedicación a tempo completo		98,04	100	98,86
Tamaño do fogar (media)		3,4	3,7	3,53

Fonte: informe GEM 2012

Respecto ás características da súa actividade empresarial, mantense a porcentaxe de emprendedoras que crean a súa empresa de forma individual (53,67%), opera no sector de servizos de consumo (supérase en máis de 10 puntos o nº de iniciativas promovidas por varóns neste sector) e, aínda que mantén a súa presenza en sectores con baixa ou nula tecnoloxía, aumenta a súa vocación internacional. En relación cos datos de 2011 e con respecto á media en España, a emprendedora de Galicia presenta un maior número de empregados/as e prevé incrementar o tamaño do seu cadro de persoal.

Características da actividade emprendedora en fase incipiente (Galicia) en función do sexo (%)

Características das iniciativas emprendedoras		Home	Muller	Total
Sector xeral de actividade	Transformador	15,45	10,06	13,05
	Servizos a empresas	23,89	13,37	19,22
	Servizos de consumo	51,3	68,01	58,73
Número de propietarios/as	Un/unha	65,46	53,67	60,38
Dimensión	sen empregados/as	60,51	44,84	53,17
	De 1 a 5 empregados/as	28,8	51,37	39,38
Tipo de evolución esperada	sen empregados/as	29	25,57	27,58
	incremento de plantilla	71	74,43	72,42
Innovación	produtos ou servizos total ou parcialmente innovadores	42,61	48,06	45,04
	uso de tecnoloxía nova ou recente	46,04	34,43	40,88
	presenza en sectores con baixa ou nula tecnoloxía	91,28	97,76	94,16
Mercado	Moita competencia	55	52,91	54,07
	Sen expansión	59,2	57,09	58,26
	Non exporta	79,43	76,39	78,09

Fonte: informe GEM 2012

A emprendedora de Galicia identifica máis oportunidades para emprender que o home así como que a media española (case triplica a súa valoración). A porcentaxe de mulleres que manifesta ter coñecementos e/ou habilidades para emprender é superior á dos homes (45,26% fronte a 38,81%).

En Galicia, un 63,37% de emprendedoras manifesta non ter medo ao fracaso, fronte ao 69,39% dos homes. Salientar que en 2012 o diferencial de xénero en relación co temor ao fracaso reduciuse de 9 a 6 puntos.

Factores psicosociais para emprender da poboación emprendedora en fase incipiente en función do sexo (%)

Factores psicosociais para emprender		Home	Muller	Total
Percepción de oportunidades para a creación de empresas	Non	72,07	62,93	68,12
	Si	27,93	37,07	31,88
Temor ao fracaso	Non	69,39	63,37	66,72
	Si	30,61	36,63	33,28
Posesión de habilidades e coñecementos para emprender	Non	9,53	17,04	12,9
	Si	90,47	82,96	87,1
Investimento informal	Non	95,2	93,74	94,55
	Si	4,8	6,26	5,45

Fonte: informe GEM 2012

III.5. CONSUMO ENERXÉTICO, MEDIO AMBIENTE E TRANSPORTE SOSTIBLE

Aínda que non se dispón de enquisas ou estatísticas que analicen os comportamentos de homes e mulleres nalgúns destes ámbitos, hai estudos que confirman que:

- As mulleres consumen menos enerxía que os homes.
- A pegada ecolóxica das mulleres é menor debido ás súas pautas de mobilidade e nutricionais.
- O impacto do cambio climático é maior nas mulleres.
- As mulleres son máis vulnerables aos desastres naturais e climáticos.
- As mulleres participan en menor medida na toma de decisións e na definición de políticas de adaptación ao cambio climático.

Por outra banda, a Enquisa de Fogares e Medio Ambiente. Ano 2008. Datos Nacionais, recolle que O 76,9% da poboación de 16 e máis anos manifesta estar moi preocupada polo medio ambiente. Estas porcentaxes aumentan co nivel de ingresos e o nivel de estudos. Por sexo, as mulleres preocupáanse máis que os homes e as persoas novas e as de máis idade son as menos interesadas.

En xeral, as mulleres teñen unha maior conciencia medioambiental, son máis proclives a cambiar pautas relacionadas coa protección do medio ambiente e o uso dos recursos e o estilo de vida feminino ten un menor impacto no medio ambiente e no uso dos recursos medioambientais.

E polo que se refire ao transporte ao lugar de traballo, as pautas de mobilidade das mulleres son distintas ás masculinas: elas utilizan en maior medida o transporte público ou van a pé. Tamén dedican menos tempo a desprazarse e os desprazamentos das mulleres están máis ligados a razóns persoais e de coidado e menos ao emprego.

Persoas ocupadas de 16 ou máis anos que se desprazan ao seu traballo segundo o medio de transporte. Ano 2011

	Homes	Mulleres	Total	%Homes	%Mulleres
En coche ou furgoneta como conductor/a	245.616	200.958	446.574	55	45
En coche ou furgoneta como pasaxeiro/a	27.162	29.571	56.733	47,9	52,1
En autobús, autocar, minibus, tren e metro	34.687	42.698	77.385	44,8	55,2
En moto	10.588	8.149	18.737	56,5	43,5
Andando	59.113	75.632	134.745	43,9	56,1
En bicicleta	7.174	6.690	13.864	51,7	48,3
Outros medios	7.608	6.180	13.788	55,2	44,8
Non se desprazan	153.521	113.290	266.811	57,5	42,5
Total	545.470	483.168	1.028.637		

Fonte: INE. Censo de poboación e vivendas. Ano 2011

III.6. EMPREGO

A análise dos principais datos socio-económicos de Galicia reflicten que o desemprego atópase aínda nuns niveis moi elevados, especialmente polo que se refire ao desemprego xuvenil, se ben Galicia mantén índices de paro menores que o resto de España. Os datos tamén evidencian que persiste a desigualdade de mulleres e homes:

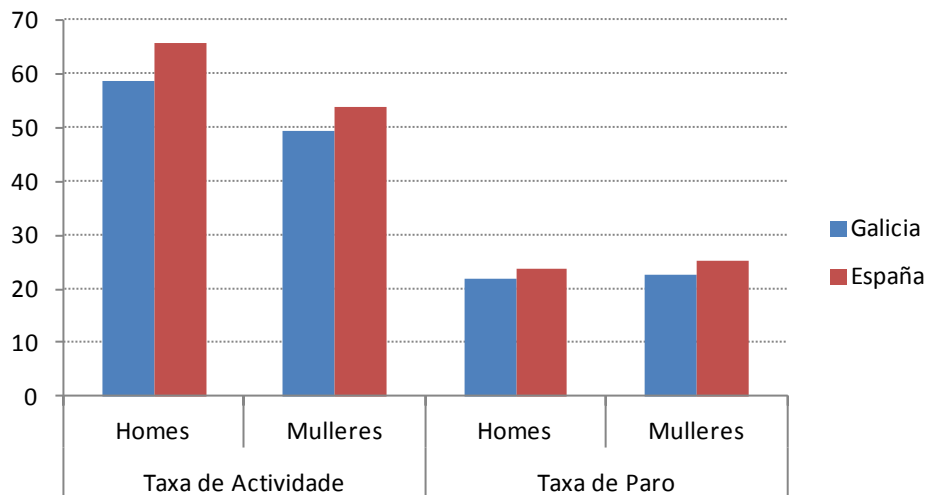
- O acceso das mulleres ao mercado laboral non se produce coa mesma intensidade que os homes, en particular nas mozas.
- As mulleres teñen unhas condicións laborais máis precarias.
- Persiste a desigualdade salarial.
- Existe unha forte segregación horizontal por sexo (as mulleres concéntranse en determinadas ocupacións e sectores).
- Falta de corresponsabilidade nas tarefas domésticas e familiares, maior necesidade de conciliar.
- A participación das mulleres nas actividades de formación continua é menor que a masculina.
- Menor presenza de mulleres en postos directivos (30% de directivas no ámbito privado).

Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España

	Taxa de Actividade		Taxa de Paro	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
Galicia	58,78	49,32	22,03	22,56
España	65,86	53,71	23,7	25,38

Fonte: INE. EPA 2º trimestre 2014)

Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España

Fonte: INE. EPA 2º trimestre 2014)

A taxa de actividade feminina en España supera á galega en máis de catro puntos, e a taxa de paro das mulleres galegas é case 3 puntos inferior á de España.

En Galicia, a taxa de actividade dos homes supera en 9,5 puntos á das mulleres. A diferenza na taxa de actividade entre ambos os dous sexos é 2,65 puntos inferior á rexistrada no caso de España.

Taxas de actividade por distintos grupos de idade. Galicia

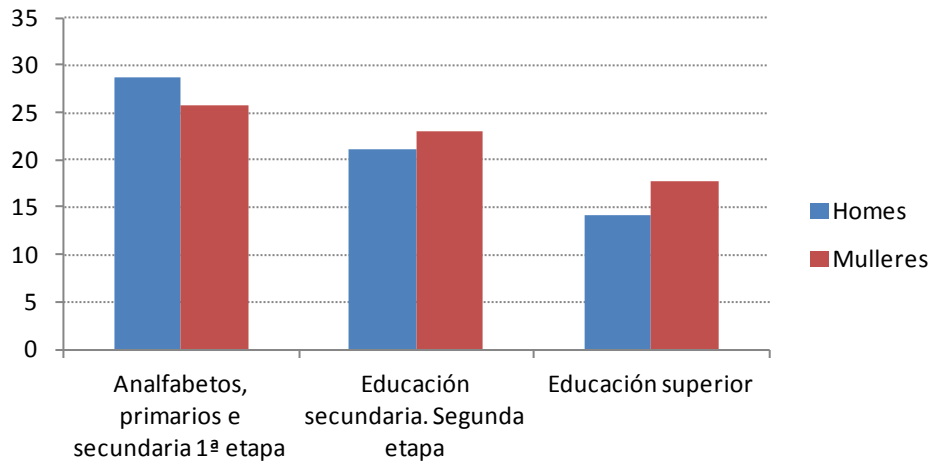
	Menores de 25 anos	De 25 e máis anos	De 16 a 19 anos	De 20 a 24 anos	De 25 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	38,15	60,89	10,83	57,14	88,57	23,99
Mulleres	34,36	50,64	11,26	50,1	82,7	15,84

Fonte: INE. EPA 2º trimestre 2014)

En todos os grupos de idade, excepto no de 16 a 19 anos, a taxa de actividade masculina é superior á feminina.

○ cambio máis visible no mercado laboral dos últimos 5 anos é a rápida destrución de emprego entre os homes.

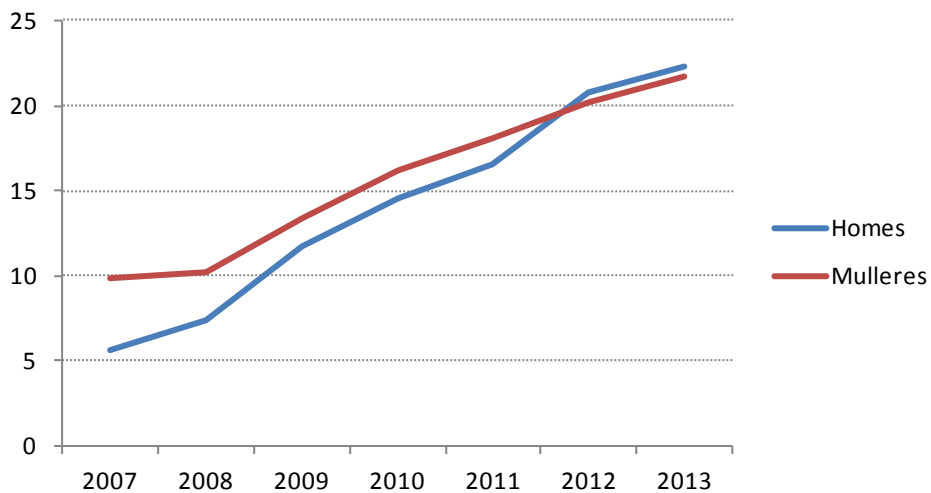
Taxa de paro da poboación de 16 a 64 anos segundo o nivel de estudos alcanzado por xénero. Galicia. Ano 2013

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Ademais son maioría entre as persoas paradas que aínda non atoparon o seu primeiro emprego e vense máis afectadas polo paro de longa duración.

Evolución das taxas de paro por sexo. Galicia

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

As mulleres presentan maiores porcentaxes de contratos a tempo parcial. Así, das persoas ocupadas en Galicia no 2º trimestre de 2014:

○ 93,3% dos homes están ocupados a xornada completa, fronte ao 77,9% das mulleres.

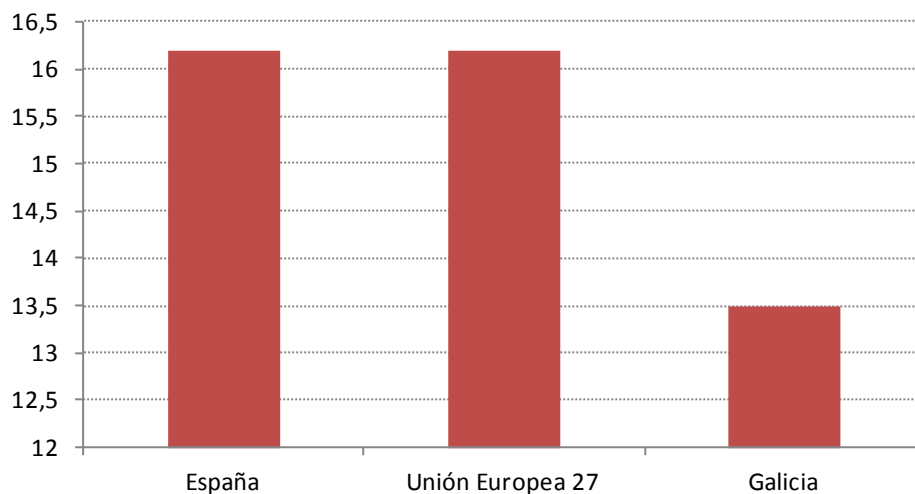
De cada 100 persoas ocupadas:

- 49 son homes ocupados a xornada completa
- 37 son mulleres ocupadas a xornada completa
- 11 son mulleres ocupadas a tempo parcial
- 3 son homes ocupados a tempo parcial

○ traballo asalariado das mulleres tamén presenta unha maior dependencia do sector público. Así, segundo os datos da EPA do segundo trimestre de 2014 o 21,4% das ocupadas galegas son asalariadas do sector público mentres que nos homes esta porcentaxe é do 15,3% o salario medio anual feminino alcanza o 78,2% do masculino.

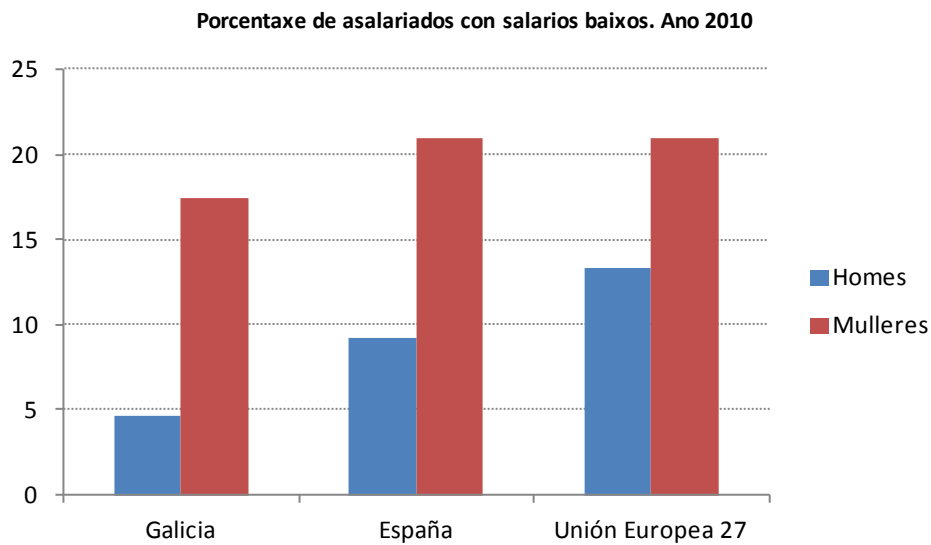
A brecha salarial é un indicador que representa a diferenza entre a ganancia media por hora dos homes e a ganancia media por hora das mulleres como porcentaxe da ganancia media por hora dos homes. No ano 2010 a fenda salarial en Galicia foi do 13,5%. Isto significa que os homes gañan un 13,5% máis que as mulleres. A brecha salarial en Galicia sitúase nese ano por debaixo da da UE27, que alcanza o valor do 16,2% e da de España, que presenta o mesmo valor que a UE27.

Fenda salarial. Ano 2010

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

No ano 2010, a porcentaxe de asalariadas galegas con salarios baixos e do 17,4% fronte ao 4,7% dos homes. Ademais, estas porcentaxes son superiores ás rexistradas no ano 2006, no que a porcentaxe de asalariadas con salarios baixos era do 13,9% fronte ao 4% dos homes.

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES; EU Structure of earnings survey

O xeito diferente en que mulleres e homes asumen e afrontan as responsabilidades familiares tamén condiciona o acceso (e as condicións de acceso) da muller ao mercado laboral. En xeral as mulleres continúan a ser as que de xeito maioritario se ocupan das labores de coidado e atención a fillos e fillas así como ás persoas maiores dependentes. Tamén dedican máis tempo ás actividades propias do fogar.

Tempo medio dedicado a actividades de fogar e familia polas persoas que realizan a actividade. Galicia.
(INE. Enquisa de emprego do tempo 2009-2010)

En Galicia, o 94,1% das mulleres realizan tarefas domésticas e ocúpense do coidado de nenos/as, maiores e persoas dependentes durante 4 horas e 31 minutos diarios, fronte ao 70,6% dos homes que dedican en promedio 2 horas e 40 minutos.

En xeral os varóns empregan máis tempo para o traballo remunerado, traballo voluntario e reunións, aficións e informática, estudos e deportes e actividades ao aire libre.

III.7. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA

O indicador denominado “en risco de pobreza ou exclusión social “ refírese a aquelas persoas que están nalgunha das seguintes situacións:

- En risco de pobreza: o ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo.
- En carencia material severa.
- Persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior.

O risco de pobreza ou exclusión social materialízase de forma distinta no territorio español, cunha marcada concentración no suroeste peninsular e en Canarias.

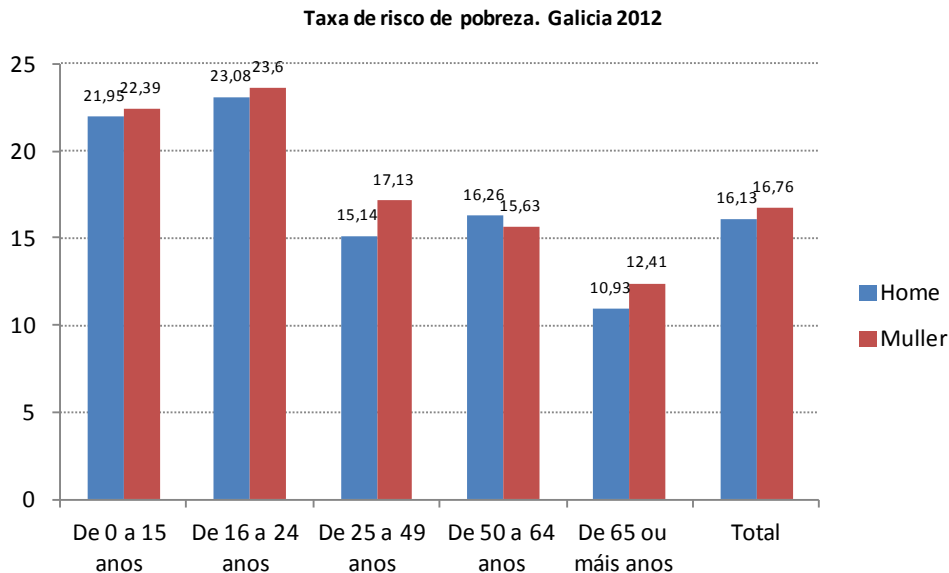
No caso de Galicia a taxa de risco de pobreza ou exclusión social situouse en 2012 no 23,6%, case 4 puntos porcentuais por debaixo da española, que para o mesmo período foi do 27,3%.

No ano 2012, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con carencia material severa en Galicia (6,9%), é 0,7 puntos máis alto que en España no mesmo período (6,2 %)

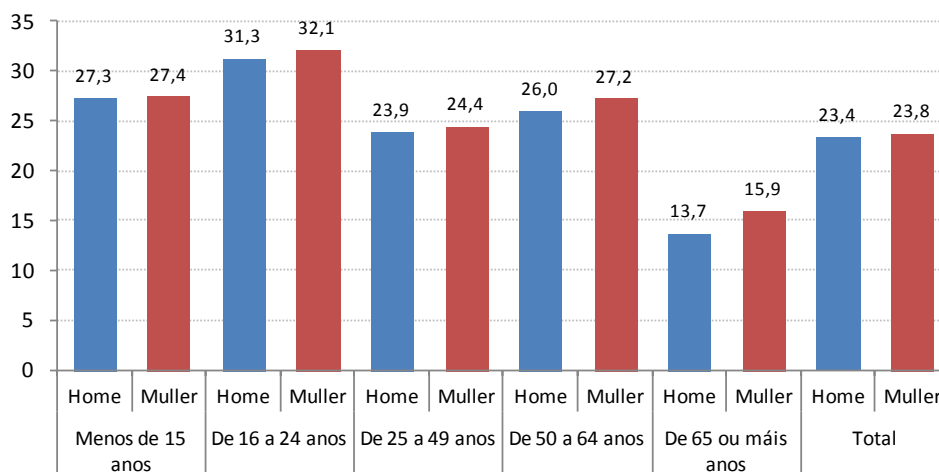
A porcentaxe de persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares con baixa intensidade de ingresos de traballo (13,8 %) é case 2 puntos inferior a España (15,7%).

As diferenzas por xénero tamén se manifestan neste ámbito:

- As mulleres con discapacidade, estranxeiras ou maiores de 45 anos presentan maiores dificultades de acceso ao emprego e condicións laborais máis precarias.
- As mulleres teñen unha maior esperanza de vida, pero cun peor estado de saúde.
- As mulleres fan un maior uso dos servizos sanitarios.
- Soamente no rango de idade de 50 a 64 anos o taxa de risco de pobreza das mulleres é inferior á dos homes.

Taxa de risco de pobreza por sexo e idade. Galicia. 2012

Fonte: Elaboración propia a partir de: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias

O gráfico amosa que o grupo de idade de 16 a 24 anos é o que presenta unha taxa máis elevada, lixeiramente superior nas mozas. Ao contrario, os maiores de 65 anos son os que teñen unha taxa máis reducida. As mulleres presentan unha taxa 4 décimas superior aos homes

A taxa de risco de pobreza de Galicia situouse no período 2004-2010 en torno ao 14% da poboación, experimentando unha suba de aproximadamente un punto porcentual anual en 2011 e 2012. Neste último ano, o 16,5% da poboación atopábase en risco de pobreza, tres puntos e medio por debaixo do de España para ese período (20,4%).

Hai unha maior incidencia do incremento da taxa de risco de pobreza na poboación nova, nos fogares con nenos/as ao seu cargo, así como na poboación estranxeira.

O 20,9% dos fogares con nenos/as a cargo está nunha situación de pobreza, que ademais aumenta segundo o número de menores. A situación é especialmente preocupante nos fogares monoparentais (maioritariamente encabezados por mulleres), onde case a metade atópase en situación de pobreza.

III.8. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE

Para poder valorar o potencial dun territorio, un dos activos máis importantes a ter en conta é o nivel de formación e de capacitación da súa poboación, así como o seu grao

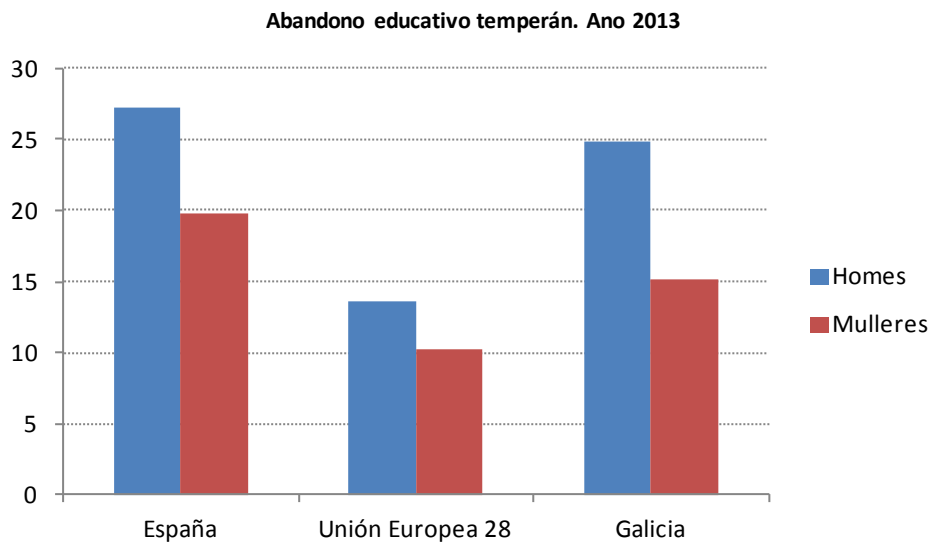
de integración na sociedade do coñecemento. Por iso o capital humano é fundamental para acadar un aumento da produtividade do traballo e tamén da competitividade.

Neste sentido, como sempre que se está a falar de persoas, resulta imprescindible coñecer a diferente situación de partida en que poden estar mulleres e homes:

- As mulleres obteñen mellores resultados educativos e rexistran menores taxas de abandono escolar.
- A elección de itinerarios formativos de estudos superiores teñen un marcado sesgo de xénero.
- As mulleres participan en maior medida en actividades de aprendizaxe permanente.
- As mulleres adultas que participan en actividades de formación optan en maior medida que os homes pola educación formal.

Os niveis de abandono educativo temperán son menores en Galicia que para o conxunto español, pero en ambos os dous casos superiores aos acadados pola UE 28, tanto para os homes como para as mulleres.

No ano 2013 o abandono educativo temperán situouse en Galicia no 20,2% e no caso das mulleres este indicador obtivo o valor do 15,1% fronte ao 24,9% dos homes.

Fonte: IGE/INE. Encuesta de población activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

En Galicia, a porcentaxe de mulleres con nivel de formación alcanzado educación terciaria é superior á dos homes. Así, no ano 2013 o 32,7% das mulleres galegas de 16 a 64 anos tiñan este nivel de formación alcanzado; nos homes esta porcentaxe era do 27%.

No grupo de idade de 30 a 34 anos, as diferenzas son maiores, e así no ano 2013, en Galicia, a porcentaxe de mulleres deste grupo con educación terciaria acadada o 49,9%, mentres que nos homes é do 37%.

Na poboación de 25 a 64 anos, a taxa de actividade das mulleres é inferior á dos homes en todos os niveis de estudos, non obstante as diferenzas neste indicador entre ambos xéneros é maior nos niveis educativos máis baixos.

Por outra parte, ao considerar o grupo de idade de 25 a 34 anos, redúcense as diferenzas na taxa de actividade entre homes e mulleres en todos os niveis de estudos excepto no máis baixo (Educación Primaria e Inferior), no que aumentan.

Hai unha taxa de emprego menor das mulleres, tamén segundo o nivel de formación alcanzado, sendo desfavorable á muller en todos os niveis educativos.

Existe unha maior porcentaxe de mulleres en programas de formación profesional (56,7% mulleres respecto dun 43,3% de homes). No ano 2013 o 10,5% de galegos participou en accións de formación permanente (9,6% en homes e 11,4% en mulleres).

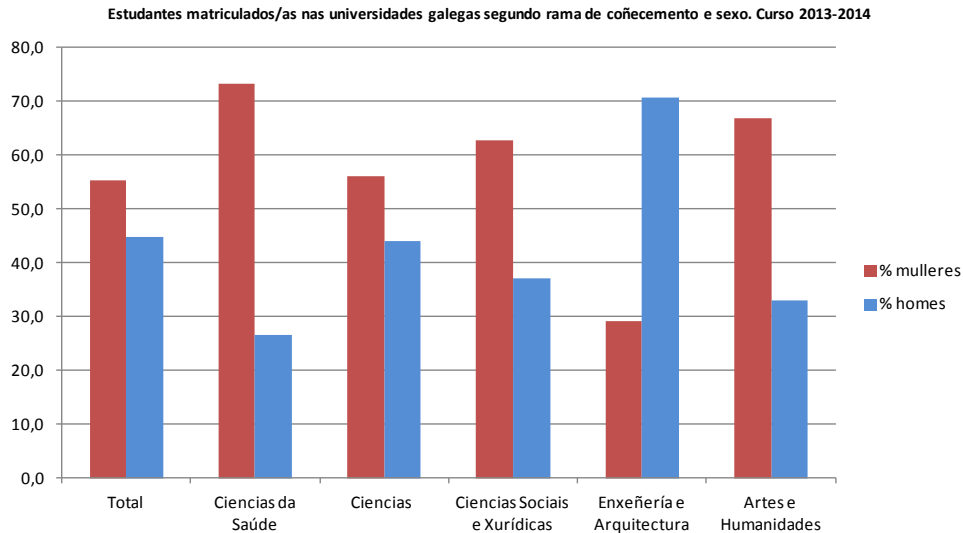
Na seguinte táboa reflíctese a distribución por sexo e área de coñecemento dos e das estudantes que se matricularon nas universidades galegas no curso 2013-2014.

A proporción de mulleres matriculadas nas universidades galegas é case 11 puntos maior que a dos homes.

Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo rama de coñecemento e sexo. Curso 2013-2014

	Total	Mulleres	% mulleres	Homes	% homes
Total	59.638	32.962	55,3	26.676	44,7
Ciencias da Saúde	9.241	6.780	73,4	2.461	26,6
Ciencias	4.097	2.293	56,0	1.804	44,0
Ciencias Sociais e Xurídicas	25.731	16.166	62,8	9.565	37,2
Enxeñería e Arquitectura	16.043	4.692	29,2	11.351	70,8
Artes e Humanidades	4.526	3.031	67,0	1.495	33,0

Fonte: IGE

Fonte: IGE

O acceso e actual predominio das mulleres na Educación Superior segue marcado pola súa masiva presenza en determinadas ramas de coñecemento, especialmente nas Ciencias da Saúde e a súa escasa presenza na rama máis técnica, enxeñerías e Arquitectura.

Esta diferenza na elección de ensinanzas condiciona e limita, en gran medida, a empregabilidade das mulleres no entorno produtivo actual.

A análise da porcentaxe de persoas que teñen emprego en función do nivel de estudos alcanzado, amosa a existencia dunha correlación positiva entre o nivel de educación e o nivel de empregabilidade ou ocupación das persoas pero con taxas desfavorables para a muller en todos os niveis formativos.

Existe unha clara disparidade entre o nivel de estudos que alcanzan as mulleres e as súas perspectivas profesionais.

Taxas de actividade da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación alcanzado, idade e sexo. Galicia. Ano 2013

	Total		Educación Primaria e		1.ª etapa de Educación		2.ª etapa de Educación		Educación Superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
AMBOS SEXOS	78,1	88,2	45,4	64,6	76,0	88,3	82,3	86,6	89,8	90,9
HOMES	83,1	90,3	53,1	74,5	82,6	92,1	86,7	88,0	91,9	91,9
MULLERES	73,2	86,1	39,3	47,0	68,2	82,1	77,9	85,2	88,1	90,1

Taxas de emprego da poboación de 25-64 anos segundo nivel de formación alcanzado e sexo. Galicia. Ano 2013

	Total		Educación Primaria e		1.ª etapa de Educación		2.ª etapa de Educación		Educación Superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
AMBOS SEXOS	62,1	64,6	33,3	40,2	56,7	59,3	66,2	64,5	76,3	70,2
HOMES	65,8	65,8	37,0	48,9	60,9	62,0	70,4	65,1	79,7	72,2
MULLERES	58,3	63,4	30,4	24,8	51,6	54,9	61,9	64,0	73,4	68,9

Taxas de paro da poboación de 25-64 anos, segundo nivel de formación alcanzado, idade e sexo. Galicia. Ano 2013

	Total		Educación Primaria e		1.ª etapa de Educación		2.ª etapa de Educación		Educación Superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
AMBOS SEXOS	20,5	26,8	26,6	37,7	25,5	32,8	19,5	25,5	15,1	22,7
HOMES	20,7	27,2	30,3	34,4	26,3	32,6	18,8	26,0	13,3	21,5
MULLERES	20,3	26,3	22,7	47,2	24,4	33,1	20,5	24,9	16,7	23,6

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Outro dos aspectos a considerar neste ámbito é a situación de mulleres e homes respecto das actividades de formación permanente, entendendo por aprendizaxe permanente todo tipo de formación realizada ao longo da vida: formación xeral, profesional, persoal, tanto en sistemas formais de educación como a través doutras actividades non formais.

Como medida da formación permanente de adultos considérase a formación realizada nas catro últimas semanas pola poboación de 25 a 64 anos. Refírese tanto ás ensinanzas regradas como ás non regradas. Este indicador é un dos que figuran entre os puntos de referencia para os obxectivos dos sistemas de educación e formación 2020.

A este respecto cabe sinalar que, no ano 2013 en Galicia, a participación neste tipo de actividades foi máis elevada entre as mulleres que entre os homes, superando as primeiras aos varóns en case 2 puntos porcentuais.

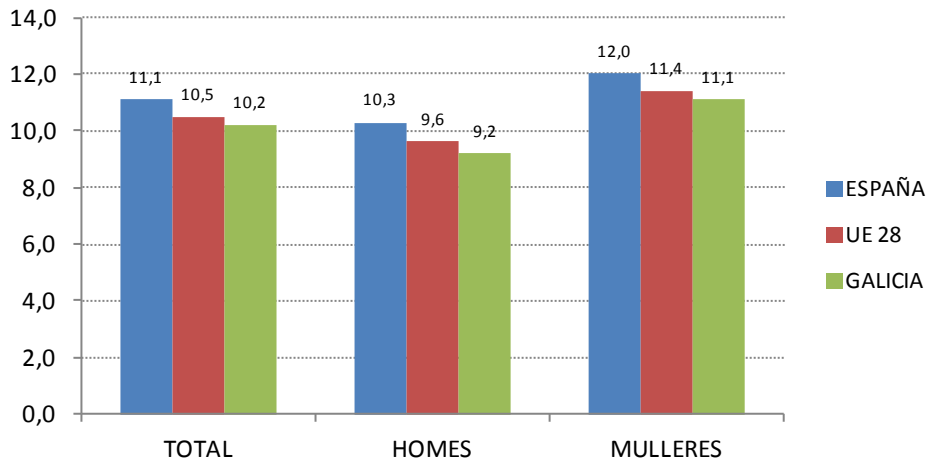
Tanto en España como na UE 28, aínda que a participación na formación permanente é maior que en Galicia, persisten as mesmas diferenzas por sexo que se observaron no caso galego.

Formación permanente: % de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha formación. 2013

	TOTAL	HOMES	MULLERES
ESPAÑA	11,1	10,3	12,0
UE 28	10,5	9,6	11,4
GALICIA	10,2	9,2	11,1

Fonte IGE/INE. Encuesta de población activa; Eurostat/ LFS; EU Labour Force Survey

Formación permanente: % de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunhaactividade formativa. 2013

III.9. VIOLENCIA DE XÉNERO

O último apartado desta análise de contexto sobre a existencia de brechas de xénero, dedícase á violencia de xénero que constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e contra a que resulta necesario intervir con accións de prevención, sensibilización, formación e educación e atención directa e protección das vítimas de violencia de xénero.

Segundo os datos dos que dispón o punto de coordinación das ordes de protección (PCOP) dependente da Secretaría Xeral da Igualdade, actualmente están vixentes en Galicia 5.277 ordes de protección a vítimas de violencia de xénero.

Durante o primeiro semestre de 2014, as medidas de protección comunicadas polos xulgados (medidas cautelares, ordes de protección e ordes de afastamento), ascenderon a 402.

Medidas de protección

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Número de casos	161	79	26	136	402

Fonte: Punto de Coordinación das Ordes de Protección. Secretaría xeral da Igualdade

O número de denuncias tramitadas na nosa comunidade autónoma durante o primeiro trimestre de 2014 (últimos datos dos que se dispón) foi de 1.205 e houbo 4 vítimas mortais.

Denuncias

1º trimestre de 2014*	Denuncias
A Coruña	454
Lugo	140
Ourense	109
Pontevedra	502
TOTAL	1205

*Últimos datos disponibles. Fonte: Consejo General del Poder Judicial

Vítimas mortais por violencia de xénero

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total	Total España
Vítimas mortais	2	2	0	0	4	29

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade e Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade

Personación da Xunta de Galicia como acción popular nos casos de mortes por violencia de xénero

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total	Total Personacións Xunta
Personación	1	1	0	1	3	5

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade e Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade

A rede de centros de acollida da comunidade autónoma tivo durante o 1º semestre de 2014 unha ocupación media do 62,41%.

Ocupación dos centros de acollida (datos acumulativos de beneficiarias)

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Culleredo	Ferrol	Vigo:Centro Emerxencias	TOTAL
Mulleres	18	4	16	5	10	24	77
Menores	18	1	16	2	7	19	63
% de ocupación media	73,15%	16,66%	89,61%	71,43%	42,50%	38,59%	62,41%
Total prazas disponibles	15	15	15	7	15	20	87

Fonte:Secretaría xeral da Igualdade

No primeiro semestre de 2014 tamén empezou a funcionar o Centro de Recuperación Integral para mulleres vítimas de violencia de xénero (CRI), que está situado no concello de Santiago de Compostela e que ten por finalidade desenvolver un modelo de atención integral para as mulleres vítimas de violencia de xénero e as persoas delas dependentes, especialmente aos seus fillos e fillas menores.

Casos derivados ao CRI

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Mulleres	2	0	0	3	4
Menores	1	0	0	2	3
Persoas dependentes	0	0	0	0	0
TOTAL	3	0	0	5	7

Fonte:Secretaría xeral da Igualdade

Dentro dos programas de atención psicolóxica, durante o primeiro semestre de 2014 recibiron atención un total de 226 persoas (vítimas de violencia e persoas do seu entorno familiar). Así mesmo, durante ese mesmo período, o programa “abramos o círculo” prestou atención a 60 homes con problemas de control da violencia no ámbito da parella

Programa de atención psicolóxica a vítimas de violencia de xénero

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Mulleres	86	21	9	35	151
Menores	39	12	1	14	66
Persoas dependentes	5	0	0	4	9
TOTAL	130	33	10	53	226

Fonte:Secretaría xeral da Igualdade

Atención psicolóxica a homes con problemas de control da violencia no ámbito da parella

1º semestre de 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Número beneficiarios	31	0	2	27	60

Fonte:Secretaría xeral da Igualdade

Sinalar por último as atencións telefónicas que se realizaron durante o primeiro semestre de 2014.

Servizo telefónico de atención e protección móbil para vítimas de violencia de xénero (ATENPRO)

1º semestre de 2014	Altas	Baixas	Usuarias en alta a 30/6/2014
A Coruña	75	64	296
Lugo	5	3	29
Ourense	2	9	29
Pontevedra	38	30	119
Total	120	106	473

Fonte: Ministerio de Sanidade, Servizos Sociais e Igualdade. Delegación do Goberno para a violencia de xénero

Nº chamadas ao teléfono de información ás mulleres 900 400273 (016)

1º semestre 2014	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Resto España	Non facilitan	TOTAL
Número chamadas	1407	180	102	445	19	180	2333

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade